

‘Kwaliteitsborging gaat gewoon door’

Op 23 november 2016 organiseerden Nieman Kwaliteitsborging en Balance & Result de eerste Praktijkdag Kwaliteitsborging. Zo'n 250 medewerkers van bouwbedrijven, toeleveranciers, architecten en opdrachtgevers werden bijgepraat over wat de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen voor hen zou gaan betekenen. De bijeenkomst was een groot succes en reden om ook in 2017 een Praktijkdag te organiseren. Het aanhouden van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer op 4 juli 2017 leek roet in het eten van de organisatoren te strooien. Besloten werd om toch door te gaan en uiteindelijk kwamen op woensdag 11 oktober ruim 100 deelnemers naar Apeldoorn om praktijkervaringen met elkaar te delen.

Tekst Hajé van Egmond

De bijeenkomst werd – na de opening van ondergetekende als dagvoorzitter – afgetrapt door Paul Kuijpers van Balance & Result. Kuijpers presenteerde tien praktische tips om als team kwaliteitsborging te integreren. De zaal koos met name ‘Durf NEE te zeggen’ en ‘Gebruik de stem van de klant’ als belangrijk aspect om te komen tot een betere kwaliteit in de bouw. De rest van het programma was opgebouwd rondom een drietal belangrijke thema's binnen kwaliteitsborging. De organisatoren hadden telkens drie praktijkmensen en een gesprekleider uitgenodigd om in een uur tijd één van de thema's uit te werken. Achtereenvolgens passeerden de overdracht van informatie van ontwerp naar uitvoering, ketenverantwoordelijkheid en nut en noodzaak van de kwaliteitsborger de revue. In drie korte pitches zetten de sprekers het thema neer, waarna – met de zaal – dieper werd ingegaan op de thema's. Naast inspirerende voordrachten leverde dat ook stevige discussies tussen de verschillende sprekers op. Een korte samenvatting van de drie sessies...

Van ontwerp naar uitvoering

In de huidige bouwpraktijk zijn ontwerp en uitvoering nog te vaak gescheiden. Ontwerp klaar, over de schutting en bouwen maar. De drie sprekers binnen dit thema hadden één gemeenschappelijk oplossing voor dit pro-

bleem: registreren wat je bouwt en terugkoppeling van afwijkingen naar het ontwerp. Anton Akerboom van Dura Vermeer begon met de zaal te vragen in hoeverre we alles moeten gaan registreren en terugkoppelen om dit te verbeteren. Akerboom legt daarbij de link met de dashcam's die veel mensen tegenwoordig in hun auto hebben en geeft twee 'waarschuwingen' voor de aanwezigen. Ten eerste dat alles registreren onmogelijk en onnodig is. En

ten tweede dat registratie ook tot transparantie moet leiden. Maak je fouten dan worden ze ook zichtbaar...

De tweede spreker in de eerste sessie is Nata-sja Schouten namens SWK, één van de instrumentontwikkelaars binnen het nieuwe stelsel. De werkwijze van SWK gaat ervan uit dat de aannemer zelf zorgt voor kwaliteitsborging, legt Schouten uit. De kwaliteitsborger zorgt voor het vier-ogenprincipe door de kwaliteits-

borging van de aannemer te auditen en steekproefsgewijs de bouw te controleren. Jürgens Slippens van Nieman Kwaliteitsborging, die namens SWK deze werkzaamheden uitvoert, vult aan dat een goede kwaliteitsborging ervoor zorgt dat het proces goed op de rails blijft. Een gedegen risicoanalyse, borgingsplan en inspecties zijn hierbij essentieel. De in de zaal aanwezige vertegenwoordigers van onder meer BAM en Heijmans herkennen zich in deze aanpak en willen deze – wet of geen wet – ook voortzetten. Wel geven ze aan dat het zeer wenselijk is dat de Wkb alsnog op korte termijn doorgang vindt. Dit biedt net dat steuntje in de rug dat het gemakkelijker maakt om mensen mee te krijgen in de nieuwe werkwijze.

Kwaliteitsborging als ketenverantwoordelijkheid

In de tweede workshop gaven Arnold Driesprong (Klunder Architecten), Arnold Baggerman (Waal Bouw) en Adriaan de Jong (Nieman Kwaliteitsborging) een voorbeeld van hoe het niet moet. Bij een ambitieus bouwplan in Almere koos de opdrachtgever vanwege legesvoordeel voor een gecertificeerde Bouwbesluittoets. Uit die toets kwam naar voren dat er een groot aantal zaken in het werk zat die duidelijk los van elkaar waren ontwikkeld. Zaken bleken onvoldoende uitgewerkt, wat bijvoorbeeld bleek uit de uitwerking van de rookgasafvoeren, waarbij geen rekening gehouden was met de luchttoevoer. De plantoetsing was voor de aannemer een ‘wake-up call’. De leveranciers die door de opdrachtgever waren gevraagd mee te denken met het project hadden ieder hun eigen ontwerp beoordeeld, maar de samenhang ontbrak. Baggerman pleitte dan ook nadrukkelijk voor het inzetten van integrale deskundigheid bij de technische uitwerking van een ontwerp. Vanuit de zaal werd hierop aangevuld dat het

Steeds meer hulpmiddelen voor kwaliteitsborging

Aannemers en adviseurs krijgen steeds betere hulpmiddelen ter beschikking voor hun kwaliteitsborging. Tijdens de Praktijk gaven acht leveranciers van dergelijke hulpmiddelen een korte pitch over de voordelen van hun product of dienst.

Tien tips voor kwaliteitsborging

1. Gebruik de ‘stem van de klant’
2. Meer ogen – principe
3. Zorg voor ‘alle kennis in één ruimte’ momenten
4. Van stokje overdragen naar ‘overdracht met een praatje’
5. Visualiseer kwaliteitsborging
6. Werk aan ‘teamleren’
7. Zorg voor diversiteit in je team
8. Kortcyclisch leren in de weekstart
9. Werk aan ‘elkaar aanspreken’ cultuur
10. Durf NEE te zeggen

steeds vaker voorkomt dat er na een voorlopig ontwerp en een definitief ontwerp slechts op hoofdlijn een technisch ontwerp wordt gemaakt. De problemen zijn vervolgens zichtbaar in de uitvoering!

Een kwaliteitsborger? Niet nodig!

De derde groep had als thema ‘risicogericht registreren’ meegekregen van de organisatoren. De eerste spreker, Frank van Munster, begon met een uitleg van de wijze waarop Nijhuis Bouw invulling geeft aan de interne kwaliteitsborging. Nijhuis werkt met een dynamisch dossier, waarin op ieder moment kan worden nagegaan welke controles nog moeten worden uitgevoerd en wat het resultaat is van eerdere controles. Een belangrijk aspect binnen het systeem is de terugkoppeling van ervaringen tijdens de bouw naar de risicoanalyse. Ontwerp- en uitvoeringsfouten worden geanalyseerd en geregistreerd, zodat er bij een volgend project lering uit kan worden getrokken. Van Munster sloot af met de stelling dat er niets beter is dan de slager die zijn eigen vlees keurt. Een externe kwaliteitsborger heeft Nijhuis Bouw dan ook niet nodig! In reactie op de prikkelende afsluiting van Van Munster gaf Eric Jonker, constructief kwaliteitsborger bij Ingenieursbureau Boersma, een aantal voorbeelden die duidelijk maakten dat het extra paar ogen van de kwaliteitsborger onontbeerlijk is. En dan niet om het werk te controleren, maar om te controleren in hoeverre het kwaliteitssysteem van de aannemer werkt. Daarnaast gaf Jonker aan door zijn ervaring met constructieve toetsing vaak ook eventuele knelpunten bij de uitvoering vooraf aan te kunnen geven. Als laatste – niet onbelang-

rijk – werd nog genoemd dat een extra paar ogen altijd nodig is omdat fouten nu eenmaal worden gemaakt.

Als laatste spreker van de derde workshop gaf Dirk Jan de Rouwe van Bouwgroep Dijkstra Draisma een vlammend betoog dat – wet of geen wet – de ontwikkelingen in de bouw vragen om meer grip op de kwaliteit. De traditionele aannemer zal moeten doorgroeien naar een aanbieder van gebouwen. En bij concepten als nul-op-de-meter gaat het niet langer om wel of niet een bepaalde kwaliteit halen maar om een garantie op de beloofde prestatie. Standaardisering en robotisering zijn hier volgens De Rouwe de toekomst, die Bouwgroep Dijkstra Draisma in haar fabriek in Dokkum al heeft ingevuld.

Conclusie

Na afloop van de drie workshops mocht ik als dagvoorzitter de bijeenkomst afsluiten. De belangrijkste conclusie daarbij was dat kwaliteitsborging langzamerhand echt voet aan de grond begint te krijgen. De aanwezigen spraken nadrukkelijk de wens uit dat de Wkb doorgang zal vinden. Als steun in de rug en als basis voor een eerlijk speelveld. De aanwezige aannemers – zowel groot als klein – gaven aan ook zonder de wet door te willen gaan met het beter vastleggen en controleren van wat ze bouwen. Niet vanwege een wet of vanwege het moeten voldoen aan het Bouwbesluit, maar omdat het een logisch onderdeel is van hun werkwijze. En omdat de klant er om vraagt!

 Informatie over de auteur
Hajé van Egmond is kwartiermaker bij het Instituut voor Bouwkwaliteit.